

ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ

นายธนธิป เผ่าพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PERFORMANCE METHODS OF PHLENG PHRA CHAN MON

Mr. Thanathip Paopan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai Music

Department of Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

490698

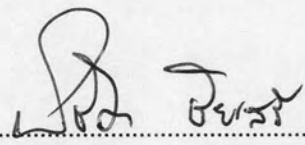
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ
โดย   นายธนาธิป เผ่าพันธุ์
สาขาวิชา   ดุริยางค์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.บุญกร สำโรงทอง

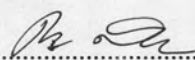

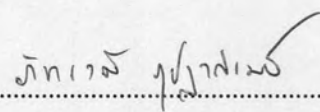
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

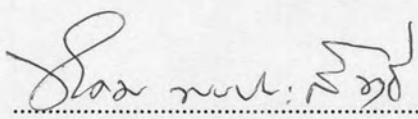

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตฉัตรรงค์ พรุ่งโรจน์)

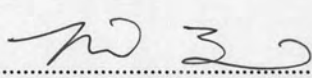
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญกร สำโรงทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัทรวดี กุชภาภิรมย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำคม พรประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พรประพิตร เผ่าสวัสดิ์)

ธนชาติป เฝ้าพันธุ์ : ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ

(PERFORMANCE METHODS OF PHLENG PHRA CHAN MON) อาจารย์ที่ปรึกษา :

รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สำโรงทอง, 245 หน้า.

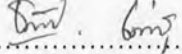
เพลงมอญ เป็นเพลงประเภทหนึ่งที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งได้รับการสืบทอดมาแต่โบราณ ในปัจจุบันนี้เพลงมอญสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เพลงมอญโบราณและเพลงมอญประพันธ์ขึ้นใหม่ ซึ่งได้มีวิวัฒนาการจนถึงทุกวันนี้

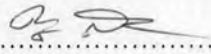
งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาเรื่อง ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ ซึ่งได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของ บ้านคนตรีเสนาะกับบ้านนายชื่น หริมพานิช ตลอดจนวิเคราะห์อัตลักษณ์ของเพลงพระฉันทมอญและรวมไปถึงการศึกษาเปรียบเทียบระเบียบวิธีการบรรเลงต่างๆ ของเพลงพระฉันทมอญ ทางปทุมธานี กับ ทางปากลัด

ผลการวิจัยพบว่า บ้านคนตรีเสนาะเป็นสำนักเป่าพาทย์มอญที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงมอญมาจากบรรพบุรุษชาวมอญ ส่วนบ้านนายชื่น หริมพานิช ได้รับการถ่ายทอดเพลงมอญจากบูรพาจารย์ที่มีเชื้อสายชาวมอญ พบว่าไม่มีความแตกต่างในนัยสำคัญ

อัตลักษณ์เพลงพระฉันทมอญ ทั้ง 2 ทาง มีการใช้บันไดเสียง 4 ทาง คือ ทางเพียงออบน ทางเพียงออล่าง ทางนอกและทางชวา ส่วนลักษณะทำนองมีการบรรเลงซ้ำทำนองเพลงในท่อนเพลงและในระหว่างเพลง

การเปรียบเทียบระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ พบว่ามี 2 ลักษณะ คือลักษณะที่เหมือนกัน ได้แก่ ความหมายของเพลง โอกาสที่ใช้ ลูกตกเสียงในวรรคเพลง ส่วนลักษณะที่แตกต่างกัน คือ จำนวนเพลงที่ใช้ เพลงที่ใช้บรรเลง ลักษณะการดำเนินทำนองเพลงทางปทุมธานีมีลักษณะการตีเก็บทำนองเพลงมากกว่าทางปากลัดซึ่งมีลักษณะการตีทำนองเพลงห่างๆ

ภาควิชา.....ดุริยางคศิลป์..... ลายมือชื่อนิสิิต.....

สาขาวิชา.....ดุริยางค์ไทย..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2549

#488 70432 35 : MAJOR THAI MUSIC

KEY WORD: PHLENG CHING / PHRA CHAN MON / KONG MON WONG YAI

THANATHIP PAOPAN : PERFORMANCE METHODS OF PHLENG PHRA

CHAN MON.THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.BUSSAKORN

SUMRONGTHONG,Ph.D. 245 pp.

Phleng Mon is has a special unique pattern , of melodies which has been inherited since the ancient time. At present , Phleng Mon can be divided into two types : (1) ancient Phleng Mon, (2) and the new composed Phleng Mon. These have been being developed until today.

This research aims to study “Performance Methods of Phleng Phra Chan Mon playing.” The study invertigats the history and the development of Bann DonTree Sanaw and Bann Nai Chuen Hrimpanich , and also analyses Phleng Phra Chan Mon ’s Styles. The study was made by comparing the playing techniques , occasions , and patterns of Phleng Phra Chan Mon in the pattern of Pathumtani and Pak Lad.

The results of this research show that Bann DonTree Sanaw plays a central role Mon Thai in preserring Phleng Mon from their Mon ancestors. For Bann Nai Chuen Hrimpanich, Phleng Mon was inherited by teachers and parents who are Mon descentss. Found that there ’s no any difference in the matter .

Both patterns of Phleng Phra Chan Mon ’s styles use four types of scale, which are Thang Thiang Au Bon , Thang Thiang Au Lang , Thang Thiang Au Nok , and Thangs Chawa. In the aspect of style , the song will be repeated according to the style and portion of songs .

A comparison of orders and procedures of Phleng Phra Chan Mon shows that there are two kinds. song ’s meaning , occasion of playing , ending notes between two schouls are similar . But the number of songs used , songs used in playing , and the manner of playing style of song are different . Fo Pathumtani style , the music playing has full melody (Geb) more than Pak Lad style, whose playing style is relatively far interval .

Department..of...music..... Student’s signature..... *tant. bong*

Field of study....Thai..Music..... Advisor’s signature..... *Bus Sakorn*

Academic year ....2006.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือในการให้ข้อมูลจากอาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ดังนี้

กราบขอบพระคุณบิดามารดา ผู้ที่ได้ให้การส่งเสริมด้านการศึกษาทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์ให้ผ่านไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณนายสุเชาว์ หริมพานิช และ นายสุรพล พงษ์เจริญ ครูที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาถ่ายทอดความรู้ด้านเพลงมอญ ทั้งเรื่องทักษะการบรรเลงในลักษณะต่างๆ ความเป็นกันเองแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

กราบขอบพระคุณพันโทเสนาะ หลวงสุนทร และนายชะอุ่ม คนตรีเสนาะ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและให้ข้อมูลต่างๆ

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.บุญกร ลำโรงทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ต่างๆ ทั้งยังตรวจทานข้อบกพร่อง ให้คำแนะนำแนวทางแก้ไขต่างๆ และความเมตตาแก่ผู้วิจัย เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณนางนิตยา อ่อนทอง ที่อำนวยความสะดวกทุกๆด้านและให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัย ขอบคุณนายธีระวุฒิ กลิ่นด้วง และนิติตปริญญาโท(ภาคนอกราชการ) รุ่นที่ 4 สาขาดุริยางค์ไทย ซึ่งเป็นทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ตลอดจนนิติตปริญญาโท รุ่นที่ 3 ที่คอยให้กำลังใจ คำปรึกษาตลอดจนคำแนะนำต่างๆ จนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 บริบทที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 ประวัติความเป็นมาของนักดนตรีมอญในสำนักดนตรีมอญปทุมธานี และมอญปากลัด.....	6
2.2 ประวัติความเป็นมาของวงปี่พาทย์มอญ.....	14
- เครื่องดนตรีมอญ.....	16
- ลักษณะการประสมวง.....	27
2.3 ประวัติสำนักปี่พาทย์มอญปทุมธานี : บ้านดนตรีเสนาะ.....	32
2.4 ประวัติสำนักปี่พาทย์มอญปากลัด : บ้านนายชื่น หรือพานิช.....	39
2.5 การจัดประเภทของเพลงมอญ.....	43
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ.....	47
3.1 ความหมายของเพลงพระฉันทมอญ.....	47
3.2 โอกาสการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ.....	49
3.3 ลำดับเพลงที่ใช้ในเพลงพระฉันทมอญ.....	50
3.4 รูปแบบการบรรเลงเพลงพระฉันทมอญ.....	51
บทที่ 4 บทวิเคราะห์.....	57
4.1 เพลงพระฉันทมอญ ทางบ้านดนตรีเสนาะ.....	58
- เพลงชะชาดกอปอน.....	58
- เพลงชะปอยทอ.....	70

	ช
	หน้า
- เพลงเลอทอ.....	71
- เพลงจ๊กม้วกะป้าด.....	83
- เพลงชะเคหนก.....	99
- เพลงยกตะลุ่ม.....	109
4.2 เพลงพระฉันทมอญทางปากลัด ทางบ้านนายชื่น หริมพานิช.....	114
- เพลงคายทอ.....	115
- เพลงแม่หนีฮารา.....	115
- เพลงดีโต๊ดเกล๊ะปี.....	131
- เพลงเร็วทำแม่เพลง.....	142
4.3 การเปรียบเทียบลักษณะการใช้มือฉ่องมอญวงใหญ่ ในเพลงพระฉันทมอญ ของบ้านคนตรีเสนาะและบ้านนายชื่น หริมพานิช.....	146
บทที่ 5 บทสรุปและเสนอแนะ.....	188
รายการอ้างอิง.....	193
ภาคผนวก.....	195
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	245